

Dr. Ramasetter Róbert

I. Disztor 2. II. 8.

Budapest

adunk vissza.

UJ KELET

POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre	—	850
Félévre	—	460
Negyedévre	—	240
Egy hónapra	—	85
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 4 lei		
Bukarestben	—	5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra	—	ck 35.—
Egy szám	—	1.50

1925 június 11 Csütörtök

Csuj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 131 szám

5685. Szivan 19

Kisebbségek a városházán

Az egész olyan volt, mint valami cirkusz. A többségi képviselők, mintha valami torna-
ünnepélyen lettek volna, az adott jelre örült
gyorsasággal fel-leemelték a kezüket, a nagy
sietségben már azt sem tudták hányadik tör-
vényszakasznál tartanak, csak szavaztak rendü-
letlen buzgalommal egész este hét óráig, ami-
kor az elnök zsebkendőjével megtörülte verej-
tékes homlokát és a hangos kommandirozásban
elrekedt hangjával bejelentette: kész, a köz-
igazgatási javaslatot a kamara megszavazta. Az
ellenzéki képviselők, akik már azt
sem tudják, hogy bosszankodjanak, vagy ne-
vessenek-e ezeken a színházi látványosságokon,
gunyos tapsviharral üdvözölték a megszületett
törvényt. Bratianu Jonel még ebből a tapsból
is hasznót húzott, utasítást adott a parlamenti
gyorsíróknak, hogy vegyék jegyzőkönyvbe, mert
hiszen miért ne olvassa majd az eljövendő utó-
kor kellő áhitattal, hogy a liberális törvényho-
zás legszörnyűbb torzszülöttét még a parla-
menti ellenzék is zugó tapsviharral köszöntötte.

A javaslatból félig már törvény lett. Még
a szenátusban is le fogják darálni, azután egé-
sz törvény lesz, három hónap múlva pedig
már alkalmazni is fogják legelőször a községi
választásoknál. Bratianu Jonel híres bacau-i be-
szédében, amelyben az ellenzéki politikusokat
egymással marakodó kutya-kutyának nevezte, töb-
bek között azt a kijelentést tette, hogy a li-
berális párt ősszel újból nagy győzelmet fog
ünnepegni: a községi választások győzelmét.
A miniszterelnök nem olyan naiv, hogy azt
hinné, hogy a liberális pártnak valamelyest
népszerűsége van még ebben az országban, és
amikor a győzelemre épít, nem is a közvéle-
ményben bizik, hanem valami sokkal kézzel-
foghatóbb és sokkal megbízhatóbb realitásban,
a községi választások liberális rendszerében.
Ennek a liberális szónak errefelé furcsa mellék-
zöngéje van. A liberális törvények kétségtelenül
éppen olyan demokratikusak, mint a nyugati álla-
mok liberális törvénytervezetei, csupán egy haj-
szálnyi eltéréssel. Ez a hajszál aztán elég ahhoz,
hogy tökéletesen megcsufolja azt a valamit, amit
demokráciának szoktak nevezni. Ilyen hajszálnyi
eltérés van a községi választások liberális szisz-
témájában is és ezért bizik Bratianu Jonel
olyan nagyon a győzelemben.

A régi királyságot leszámítva, a legtöbb
városnak kisebbségi többsége van. A liberális
párt pedig mindenáron román, helyesebben
szólvá liberális többséget akar a városházákon.
Hogy mire alapítja ezt az óhaját? Arra az
egyszerű megállapításra, hogy ez az állam ér-
deke. Magasabb szempontból ez az állítás egy-
általában nem indokolt, hiszen az állam nem
csupán a többségi nemzet, hanem nemzetre és
felekezetre való különbség nélkül valamennyi
dolgának összesége. Sajnos, már régen le kel-
lett szoknunk arról, hogy a belső politikai
problémákat magasabb szempontok látószögéből
nézzük és akarva, nem akarva hozzá kellett
idomulnunk a szűkkeblű nacionalizmus irány-
elveihez.

Ezek az irányelvek román, sőt liberális
többséget parancsolnak a városházákra. Hogy
mekkora többséget, arról fogalmat nyerhetünk
magunknak, ha a liberálisok szerénytelenségét
a parlamenti választások eredményein keresztül
mérlegeljük. A kérdés az, hogyan lehet eljutni
ehhez a többséghez. A legegyszerűbb és a leg-
öszintébb mód az lett volna, ha a közigazga-
tási törvény plurális választójogot adott volna
a román nemzetiségű polgároknak. Három-négy,
vagy öt szavazatot egy-egy román nemzetiségi
polgárnak a kisebbségi választókkal szemben,
ami biztosíthatna volna az abszolút fölényt.
Ilyen őszinte gesztusokra azonban nem kapható
a liberális kormány, mert mi lenne akkor a

demokráciával, amelynek alapelvét az alkot-
mány fektette le, amikor kimondja, hogy az
ország polgárait anyanyelvre, nemzetiségre és
vallásra való különbség nélkül egyforma jogok
illetik.

Nem, az új törvény senkinek sem ad plu-
rális választójogot és a liberális győzelem
mégis biztos. Van ugyanis egy szakasza a
törvénynek, amelynek értelmében az allami és
városi hivatalok fejei kinevezés útján város-
atyák, azaz tagjai a városi tanácsnak. Ez a
módszer egészen egyszerű, sőt ami a legfőbb,
célravezető is. Ezeknek a hivataloknak főnökei
majdnem kivétel nélkül románok, sőt kilencven
százalékban liberálisok is.

Igy sikerült a gordiusi csomót ügyesen ketté-
vágni. Még meg sem kezdődtek a községi vá-
lasztások, az egyes tanácsok egyharmadrésze már
is a kormány markában van. A második har-
madéért sincs sok aggódni valója a kormánynak.
A régi szisztéma szerint könnyen ki lehet akol-
bóltani a községi választók lajstromából azt,
akinek a jelenléte kisebbségi mivoltánál fogva

kellemetlen. Az illetőségi kérdésnek annyi ezer
labirintusa van, hogy könnyűszerrel lehet az
aktív és passzív községi szavazásokra jogosult
polgárokból egészen tetszetős listát összeállítani.
Már minthogy a kormánynak tetszetős listát.

Ha ez sem volna elég az abszolút és fölé-
nyes többségre, akkor még mindig nem fog el-
csüggedni a liberális vezérkar. Hátra van még
a harmadik és legfontosabb ütőkártya, az urna-
manipuláció, amellyel egy kicsit ki lehet kor-
rigálni a választók amugyis megcsufolt szabad
akaratát.

Erdély kisebbségei, köztük a zsidóság is,
ilyen esélyekkel indulnak majd harcra az őszi
községi választásokon. Sziszifuszi erőfeszítés
lesz, amit a kisebbségek természetes jogaiknak
védelmében ki fognak fejtetni. Nekünk, erdélyi
zsidóknak nagy tanulságul kell szolgáljon ez a
választás, hogy e szétforgácsolódás politikáját
végleg el kell vesszük s egy közös platformra
kell tömöríteni minden erőnket, ha azt akarjuk,
hogy nekünk is részünk lehessen saját sorsunk
intézésében.

Radics kegyelmet kért

A fogházból levelet intézett Sándor királyhoz. Elismeri a monarchiát és felad minden államellenes agitációt. A parasztpárt diszkvalifikálta vezérét

(Belgrád, június 10. Az Uj Kelet tudósítójá-
tól.) A „Novosti“ közlése szerint Radics István
kivágására és a kormány tudtával május má-
sodik felében egy magasrangú állami tisztviselő
jelent meg Radicsnál a fogházban és ennek je-
lenlétében Radics István levelet írt Alexandar
királynak. A levélben Radics kijelenti, hogy

elismeri a monarchiát, a dinasztit és a
vidovdáni alkotmányt. Kijelenti, hogy tel-
jesen elégedett a mostani helyzettel és
semmiféle revíziót nem kíván, sajnálja
eddiggi tevékenységét és ünnepélyesen kö-
telezi magát arra, hogy a jövőben minden
akciótól, amely a monarchiára és az ál-
lamra káros lehetne, tartózkodni fog.

Kéri, hogy ezeknek a kijelentéseinek adjanak
hitelt és vonják le annak következményeit.

A levelet a magasrangú állami tisztviselő

Belgrádba vitte és ott Pasicsnak adta át az
uralkodóhoz való eljuttatás végett.

Hir szerint azonban a miniszterelnök Ra-
dics irásos nyilatkozatát

nem tartja elég biztosítéknak a jövőre
nézve.

A „Novosti“ hozzáfűzi, hogy a Radics István
levelében foglalt nyilatkozat az alapja a Radics-
párt és a radikálisok közt folyó megegyezé-
s tárgyalásoknak. A levelet bizonyos körökben
Radics István kegyelmi folyamodványának
tekintik.

Belgrád, június 10. Szombaton délután a
horvát parasztklub ülést tartott, amelyen heves
vita fejlődött ki a megegyezésről, végül is a
képviselők nagy többsége a radikális párttal
való megegyezés ellen döntött.

Ötnapalatt keresztülhajszolják a magánoktatásról szóló javaslatot

Hir szerint módosítani fogják a javaslatot. Jorga, Maniu és Vajda fognak hozzászólni a javaslatához

(Bucuresti-Bukarest, június 10. Az Uj Kelet
tudósítójától.) Hirt adtunk arról, hogy utolsó
pillanatban, miután a közigazgatási javaslatot
keresztülvitték a kamarában, a Banca Natio-
nala privilégiumáról szóló javaslat pedig ma
kerül megszavazásra, a kormány úgy határozott,
hogy

a még hátralevő időt a közoktatásügyi
javaslat megszavazására használja fel.

A javaslat már a parlament irodájában fek-
szik és azt ma délután Angheliescu beterjeszti
a kamara elé. A javaslat előadója Petre Gar-
boviceanu.

A kamara elé egyébként módosításokkal
kerül a javaslat. Így törlik belőle azt a sza-
kaszt, mely úgy intézkedik, hogy a felekezeti
és kongregációs iskolák nem vehetnek fel más
vallású tanulókat.

Azonkívül a héber nyelvet szigorító in-
tézkedéseken is enyhíteni fognak.

Illetékes helyen még azt a magyarázatot is
adják, hogy csak a kongregációs iskolákra vo-
natkozik az az intézkedés, hogy más vallású
tanulókat is felvehetnek.

Sándor József Magyar Párti képviselő
egyébként tegnap Bukarestbe érkezett és meg-
kezdte a tárgyalásokat az ellenzéki vezérekkel
a javaslat parlamenti tárgyalása ügyében. A
nemzeti párt elhatározta, hogy

a javaslat parlamenti tárgyalásán részle-
tesen és aktíven résztvesz.

Eddigiek szerint Jorga, Maniu, Vajda és
még többen fognak felszólalni. A parasztpárt
is a legteljesebb támogatást helyezte kilátásba.
Averescu tábornok kijelentette, hogy a néppárt
a kamarában fentartja Daianu esperesnek a
szenátusban kifejtett álláspontját.

A kormány tagjai ma délelőtt miniszter-
tanácsot tartanak, amelyen az egyházakra vonat-
kozó javaslatot vitatják meg.

Marokkó felé indult az amerikai hajóraj

London, június 10. Az európai vizeken cirkáló
amerikai hajóraj ma azt az utasítást kapta a wa-
shingtoni tengerészeti minisztériumtól, hogy induljon
Marokkóba. Az amerikai flotta keleti manőverjének,
diplomáciai és katonai körökben nagy jelentőséget
tulajdonítanak.

Egy újságíró naplója az épülő országból

Arabkérdés pedig — nincsen

Haifa kettős lelke. Ahogy a zsidó munkás látja. Nem csak új ország, de új társadalom épül

(Haifa, május hava. Az Uj Kelet kiküldött munkatársától.) Haifának két lelke van. Az üzletes, a nappali, mely öntudatosan készül eljövendő nagyságok felé. A számító az okos, mely már tudja, hogy itt lesz Palesztina gazdasági központja. És már is lázasan akarja maga számára meghódítani ezt a várost, melynek alig pár év előtt mindössze kétezer szefárd zsidó lakosa volt.

Zsidó munka hódítása

A büszkén emelkedő gyárak és az új városrészek, a Hadar Hakarmel, a Har Hakarmel, Bath-Galim már hirdetik is: ime itt már hódít a zsidóság. És nemcsak a zsidó tőke, de a zsidó munka is. Mert a hatalmas „Grands Moulins de Palestina, — Rotschild hatalmas malma, mely alig két három hónap alatt Palesztina egész termését fel tudja örölni, épp úgy hirdeti a zsidó tőke, mint a zsidó munka megerősödését. Ennek a pompásan modern gyárnak például különös üzleti elvei vannak, valóban nem kapitalista elvek. A „báró“ — így nevezik ugyanis egész Palesztinában Edmond Rotschildot, a „kolonizáció apját“ — szigorúan utasításba adta, hogy a malom nem kereshet, profitot nem hozhat. Így azután az örlési díjak minimálisak és a munkások bére is igen méltányos. A Semen olaj és szappangyárban is nemcsak a tőke hódít, de a zsidó munka is. A zsidó akaraterőnek és munkakészségnek momentuma pedig Rutenberg mérnök hajfai műve, mely már e napokban „zsidó világosságot“ áraszt a régen arab városra. Haifától alig pár kilométernyire pedig egész városka épül: a Neser cementgyár telepe, mely naponta tíz vagon cementet fog a Karmel hegyoldalából kitermelni. És másutt is, Haifában és Haifa körül gyárak épülnek, hatalmas raktárak, melyek türelmetlenül várják a kikötő felépítését. Ez a harcok, a dolgozó Haifa lelke.

Haifa másik lelke Nápolyt varázsol Palesztinába: a világ legszebb öble fölé gyönyörű nyaraló telepet, ideális kertvárost. Lenn a nehézipar és a nemzetközi kereskedelem készül megvetni a lábát, fenn a Karmelen pedig a gondtalan pihenés épít magának villákat, vagy drága szállodákat. S nem kell különös tehetség annak megjósolására, hogy itt alig pár éven belül világhíres fürdő-telep lesz: egy új Meran.

Az arab kérdéshez

E reménysek és várakozások mélyén azonban nehéz harcok folynak. Megint csak: harc a földért, harc a munkáért. Nagyon rövid idővel ezelőtt Haifában egy dunam föld ára 150 font volt, ma nyolcszáz—ezer font s az árak emelkednek. S mivel Haifa azelőtt arab város volt, a föld árának emelkedése egyben azt jelenti, hogy az arabok hihetetlenül meggazdagodnak. És ime így találjuk szembe magunkat első ízben az ugynevezett arab kérdéssel, amely itt — nem is kérdés. Mert ugyan ki venné komolyan az arab executive haifai elnöke által aláírt tiltakozó plakátot Balfour látogatása ellen, amikor a „proklamáció“ dátuma ugyanaz, mint azé a szerződésé, melyben ugyanez az elnök Haifa mellett birtokát zsidónak adta el. S ez vonatkozik szinte minden arab urra, bármilyen hangos szerepet is visz. Hiába, más az üzlet és más a politika. Am lehet ez a politika üzlet is, s az El Karmel haifai arab lap szerkesztője nem hiába intéz nyílt levelet a pápához, hogy állítson fel egy nagy katolikus bankot, mely a zsidók elől megvásárolja a földet...

A zsidó munkás

De láttuk az arab kérdésnek más megnyilatkozását is. Estére megváltozik a város képe. Estére a város megtelik zsidó munkásokkal. Az Allenby Street munkásotthonának ablakai kivilágosodnak, s az egész város szinte ünnepes színt ölt. S valóban, van némi ünnepesség abban, ahogy az ifjú zsidó munkások, munkájuk végeztével kivonulnak. Fehér ing valamennyin, rövid kaki nadrág, vagy hosszú fehér. Talán csak két inge van, de ha kell, mindennap kimossa, hogy estére munkája elvégeztével tisztát

vehessen magára. Tudják azt, hogy ennek a munkáshadseregnek legalább nyolcvan százaléka intellektuális foglalkozású volt. De itt olyan természetes és olyan egyszerű, ahogyan a munkásként beleilleszkednek. Ki otthon irodában volt, vagy egyetemre járt, itt követ tör, cementet kever, falat fest, anélkül, hogy egy pillanatra is, akár kifelé, akár befelé ez a fogalom szerepelne: „áldozatot hozni“. Ebben a munkás táborban, Palesztinában mindenütt, nem egy akad, ki megett már a szó teljes értelmében harcos mult áll, kik somérek voltak, mozgalmak vezetői. Sokan vannak, kiknek munkássága a jisuv egy egy darabkája szinte. És mégis milyen egyszerűek valamennyien, mennyire mások, mint a „munkásvezér“ nálunk oly gyakran öntelt típusa.

Atik a kérdést megoldják

Nem politikusok, nem diplomaták oldják meg az „arab kérdést“ ravaszkodó tárgyalásokkal, de ez a munkáshadsereg. Látó szem könnyen meglátja, így Haifában, esti órákban, hogy mi a megoldás. Csak látni kell, hogy milyen büszke szabadsággal önti el az utcát ez a munkáshadsereg, milyen magától értetődően veszi birtokba a várost. És mélyen be kell nézni az arabok szemébe, akiknek lehet ugyan keserű ez az estvéli hódítás, de már tudják, de már tudatos bennük, hogy ennek így kell lenni.

— Nem lehet más politikánk, mint az, hogy — nem csinálunk politikát... mondotta nem is egy munkásvezér, de egy a sok ezer közül. — Az arab kérdést nem lehet tárgyalásokkal, intrikákkal, ravaszkodásokkal eldönteni. Ez hatalmi kérdés, anélkül azonban, hogy külső erőpróba lenne szükség. Józan érvelés itt nem használ. Igaz: gazdaggá tesszük az arab urat, kinek földje volt. Igaz, jobb életszinthez jutattuk az arab munkást. De ennek ára az a gyors változás, mely észrevétlenül háttérbe szorítja az arab urat és tőlünk függővé teszi az arab munkást. Nézz meg esténként Haifát. Az utcákon alig látni arabot, vagy ha ki is jönnek, mennyire esendések, mennyire mások. Ezek már megértették, ezek előtt már természetes, hogy ennek így kell lennie. *A mi erők az, egy pillanattig se engedjük, hogy kétségessé lehessen lelkükben: ez másképp is lehetne.* A változás mindössze annyi, hogy amikor egymásba fogódzva, énekelve chalucok mennek végig az utcán, az arab csendesen az ut szélén áll meg. Ne higgye senki, hogy öszszeszorított ököllel, vagy ajakba mart fogakkal. Számára már természetes, hogy ez a világ rendje, mely ellen küzdeni kár lenne. Figyelje majd meg a kolóniákon, hogy a soméreknek milyen nagy tekintélyük van az arabok előtt. Ennek a tekintélynek pedig nem a fegyver s nem a bátorság a kulcsa, hiszen az arabnak is van fegyvere s az arab se gyáva. Ami erőt, ami tekintélyt ad: az az országépítés zsidó öntudata. Ez ragyogtatja meg itt Haifában és mindenütt a munkásaink szemét, ez dagasztja a mellet. Nem hivalkodóan, de a legszebb, legigazabb munkásöntudattal.

S ez az építés öntudata adja meg az itteni munkásmozgalom karakterét is. A „chuc laarec“-ben — az országban kívül — a munkásság ösztályöntudatáról beszélnek. Itt ezt nem ismerjük, pedig sehol a világon olyan öntudatos munkástábor nem talál, mint itten. A mi öntudatunk azonban: az országépítésé. Kis emberi valókat annak a gigantikus feladatnak erejében tesszük öntudatosá, hogy a mi munkánk: nem bérmunka, hanem: országépítés. Miénk a teremtés gyönyörű büszkesége. Ézért van az, hogy bennünket nem „bérviszony“ kapcsol a munkánkhoz, hanem belső szükségesség, bátor akarat. És még valami: mit más ország munkása nem érez: mi itt nemcsak új országot, de új társadalmat is építünk. Másutt egy új társadalomért folyik a harc. Itt mi építjük, itt mi változtatjuk az új társadalmat.

— Ime, ez az öntudatoság, mely erősebb minden hatalmi eszközénél, melynek nincs szüksége politikai játékokra. És ez egyben az arab kérdés kulcsa is. Talán paradoxonnak tetszik, de valóban így van: az arab kérdést mi munkások azzal oldjuk meg, hogy nincs arab kérdés, mintahogyan nincs itt angol, vagy másfajta kérdés sem. Csak zsidó kérdés van, abban az értelemben, hogy minden kizárólag tőlünk, zsidóktól függ. Felépíteni Palesztinát a magunk erejéből és csak a magunk erejéből fogjuk s ha gyengék vagyunk, nem arab intrika, vagy az angol kolonizációs politika tesz bennünket gyengévé, hanem mi magunk.

Fel kell építeni a zsidó Palesztinát, s fel fog épülni. Nekünk ebben kétségünk nem lehet. *S el kell érjünk azt, hogy az arabok se kételkedhessenek benne.* Ennek eszköze, megvilágítója pedig: ez a bennünk levő öntudatoság, mely nem hagy az arabokban sem kétséget aziránt, hogy minden teljességben, erőben, akaratban megvalósul.

A munka és a munkás

Ilyenformán beszélt a zsidó munkás. S így beszél valamennyi. S míg másutt a munka csak a kenyérkeresés eszköze, itt szinte fanatikus szeretet kapcsolja a munkást a munkájához. Másutt, ha a munkászubbonyát a munkás levetette: semmi kapcsolata többé napi munkájával nincsen. Itt érettségizett emberek ragyogó szemekkel ujságozzák, hogy épül a „kvis“ az ut, melynek követék török. Itt megszemélyesedik az ut, *vérkeringéssé* lesz, hisz kolóniát kolóniával, embert emberrel köt össze. S ki mocsarat csapol, már is a gazda örömével örül a majd szába szökő vetésnek, pedig még sár és víz minden. S ki téglát készít gyárban, vagy primitív kézigépen, a téglájából készült ház kényelmében gyönyörködik, pedig homokot és cementet kever csupán. Ez az a fanatizmus, ez a *vallásosság*, melyről már szözlöttem. Ez az a hit, melynek eraje, hogy kétségei nincsenek. És így nincs arab problémája se, mint ahogyan nincs egyetlen olyan kérdése, melynek megoldása ne egyesegyedül önmagának s önmagával a zsidóság összességének erejétől, elhatározásától, akaratától függne. *Székelly Béla*

— **Grozavescu Budapestre megy vendégzerepni.** Bácsból jelentik: Grozavescu Traian, az Erdélyből elszármazott kiváló operaénekes, aki jelenleg az osztrák állami opera tagja a legközelebbi napokban Budapestre megy vendégzerepni. Grozavescu öt estén lép fel a magyar királyi operában.

Tavaszi felöltő

jó minőség
lej 2500

Katz & Mendel
Cluj, Piața Unirii No 10.
Lej 2300
jó minőségű
tavaszi öltöny

Amerika beva küld az eu

Uj rendszer az A
(Newyork, juni
től.) Az Unió korn
lyozását egészen u
Eddig ugyanis nag
rendes vizummal
Elis Islandból, me
egészségesnek, vag
pézt fölött, hogy
láttak volna arra,
konyság terhére es

Hogy mindezek
lasi hivatal uj re
északamerikai Egye
tul már az europa
gáltatni a Newyor
Amerikai biztosok
európai kikötőkbe,
Amerika felé és it
gálni mindenkit, a
A vizsgálat ki fog
állapotára is, arra
álló foglalkozást ü
szempontból nem

Ezzel el fogják
dók megtakarítják
ségeit és a fárads
még június haváb
dendő biztosokat,
az amerikai követ
Működésüket pedi
később augusztusig

Hogyan kel gyűjtési eng

A Zsidó Jogvé
értésítést: Több
mihez tartartás ve
disák vezetőségéve
egyesület elnyerte
ha ennek elegend
széken a jogi sz
— gyűjtést tagjai
sek alkalmával és
végezethet, ha a
tirilor Sociale Din
Sociale Bucurest
approbálta. Mert
veny hatálya a es
jesztve (Legea ap
A cluji Chevra K
igazgatóság 8819-
ellen a Jogvédő
Ministerul Sanata
szám alatt hozta
Ministerul Sănătă
rectiunea Ger

6891—13 Mai 19

Domn

La raportul
aprilie, 1925.
cele de mai jo
alin. a. din leg
lică și potrivit
cietăței de imo
orașul D-Voast
acestei societă
partea membri
in scopul per
ceremoniei fur

Director G
călitură indese
descifabilă.

Domniei Sa

ției Cluj Să ia
Amelyik Che
rendőrség gátoln
számára való hiv
hatásu felebbezés
nisztérium kedve
zölhető. Ha a Cl
a jogi személyisé
gedélyt nem kap

— Tanácsk
vényjavaslat ü
Marzescu igazságt
kozásra hivta n
törvényjavaslat né

* Brassóba
vesz és reklamáci
képviselője, az I

1925 június 11

Amerika bevándorlási biztosokat küld az európai kikötőkbe

Uj rendszer az Amerikába utazók érdekében (Newyork, június 10. Az Uj Kelet tudósító tól.) Az Unió kormánya a bevándorlás szabályozását egészen új alapokra akarja fektetni. Eddig ugyanis nagyon sokat azok közül, akik rendszeres vizummal voltak ellátva, visszaküldtek Ellis Islandból, mert vagy nem találták őket egészségesnek, vagy nem rendelkeztek annyi pénzzel, hogy az amerikaiak biztosítékot láttak volna arra, hogy nem fognak a közjótékonykhoz terhelni.

Hogy mindezeket elkerülhessék, a kivándorlási hivatal új rendszert fog bevezetni. Az északamerikai Egyesült Államok kormánya ezennel már az európai kikötőkben fogja megvizsgáltatni a Newyork felé utazó kivándorlókat. Amerikai biztosok jönnek majd mindazon európai kikötőkbe, ahonnan hajójáratok vannak Amerika felé és itt alaposan meg fognak vizsgálni mindenkit, aki ki akar jutni Amerikába. A vizsgálat ki fog terjedni az illető elmebeli állapotára is, arra is, vajjon vannak-e kint önálló foglalkozást üző rokonai és vajjon politikai szempontból nem eshetik-e kifogás alá.

Ezzel el fogják érni, hogy a visszautasítandók megtakarítsák a tengeri utazás nagy költségeit és a fáradtságát. Az amerikai kormány még június havában kijelöli az Európába küldendő biztosokat, akik itt érintkezébe lépnek az amerikai követségekkel és konzulátusokkal. Müködsüket pedig már a nyár folyamán, legkésőbb augusztusig, meg fogják kezdeni.

Hogyan kell a Chevra Kadisák gyűjtési engedélyét megszerezni

A Zsidó Jogvédő Irodától vesszük az alábbi értesítést: Több oldalról vett panasz folytán mihez tartartás végett közöljük a Chevra Kadisák vezetőségével, hogy bár a Chevra Kadisa egyesület elnyerte a jogi személyiséget, illetve ha ennek eleget is tett és az illetékes törvényeseken a jogi személyisége cégjegyzetett is, — gyűjtési tagjai között — valamint temetések alkalmával és Mázkir után csak az esetben végezhet, ha a Ministerul Sanatatii si Ocrotirilor Sociale Bucuresti ezt a gyűjtési engedélyt approbálta. Mert egy régebbi keleti regáti törvény hatálya a csatolt területre is ki lett terjesztve (Legea apelerilor la caritatea publica). A cluj Chevra Kadisa gyűjtési jogát a rendőrigazgatóság 8819—925. IV. sz. a. betiltotta, ez ellen a Jogvédő Iroda felelősséggel élt és a Ministerul Sanatatii 1925. május 13 án 6891. szám alatt hozta a következő határozatot:

Ministerul Sanatatii si Ocrotirilor Sociale Bucuresti Generala a Asistentei Sociale.

6891—13 Mai 1925.

Domnule Prefect,

La raportul D-voastră N. 9732 din 8. aprilie, 1925. avem onoare a vă comunica cele de mai jos: In conformitate cu art. 2 alin. a. din legea apelerilor la caritatea publica si potrivit dispozițiilor din statutul societății de inormantare „Chevra Kadisa“ din orașul D-Voastru, puteți delegațiilor acestei societăți să adune contribuții din partea membrilor comunității israelite numai in scopul permis de statute și cu prilejul ceremoniei funebre.

Director General al asistentei Sociale icalitură indescifrabilă Director icalitură indescifrabilă.

Domniei Sale Domnului Prefect al Poliției Cluj Să ia act! icalitură indescifrabilă
amelyik Chevra Kadisa gyűjtési jogát a rendőrség gátolni akarná, ugy a fenti rendelet számára való hivatkozással sürgős és halasztó határu felelősséggel kell beadni és akkor a minisztérium kedvező döntése biztosan kiszakozható. Ha a Chevra Kadisa nem tett eleget a jogi személyiség feltételeinek, ugy gyűjtési engedélyt nem kaphat.

Tanácskozás az igazságügyi törvényjavaslat ügyében. Bukarestből jelentik: Marzescu igazságügyi miniszter ma hosszab tanácskozássra hívta meg az ügyészeket az igazságügyi törvényjavaslat végrehajtási utasítása ügyében.

* Brassóban hirdetések, előfizetések felvételére és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32

Négy francia állampolgárt halálra ítélték Szófiában

Franciaország tiltakozik a kivégzésük ellen

(Szófia június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Sveta Nedelja“ székesegyház merényletinek második halálraítelt csoportját hétfőn kellett volna kivégezni, azonban a halálos ítélet miatt legújabb diplomáciai bonyodalom támadt. Az öt elítelt közül ugyanis négy francia állampolgár, akiknek kivégzése ellen Franciaország tiltakozni fog, mert az ítéletet nem tartja jogosultnak. Két francia polgárt azon a címen ítélték halálra, hogy az összeesküvést az ő lakásukon határozták el. Különösen rejtélyes Niko-

lava asszony szerepe, akit szerelme juttatott a bitófa alá.

Valamennyi elítelt kegyelmi kérvényt adott be, Nikolava asszony azonban kijelentette, hogy nem kér kegyelmet, mert szerelmesével, az ugyancsak halálra ítélt Persemlieffal együtt akar ő is meghalni.

Egyébként azt hiszik, hogy a diplomáciai bonyodalom miatt mind az öt elítelt kegyelmet fog kapni.

Erdélyi ortodox zsidók küldöttsége Anghelcsunál

Milyen engedményekre hajlandó a miniszter?

(Bukarest, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ortodox iroda küldöttsége Ullmann Salamon beszercei főrabbi vezetésével ma délelőtt megjelent Anghelcsu közoktatásügyi miniszternél. A küldöttségben résztvettek Tischler Mór, Ordentlich Ferenc, továbbá a marosvásárhelyi és a segesvári főrabbi. A küldöttség az iskolatörvény ügyében egyórán át tárgyalta a miniszterrel, aki megígérte, hogy a törvényjavaslat tárgyalásánál a legkoncepcióban fog eljárni és a kérdések és javaslatokra vonatkozó intézkedéseket már eleve kiveszi a javaslatból. Ezenkívül az elemi iskolákban, a román nyelv mellett, meg fogja engedni a héber és a jiddis nyelv használatát. A miniszter felszólítására a küldöttség még a délután folyamán memorandumot készített el, amit már át is nyújtottak Anghelcsunak.

Harmadszori olvasásban is elfogadták a közgazgatási javaslatot

Jorga nagy beszéde a házszabályok módosításáról

(Bucuresti-Bukarest, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délelőtti ülésén folytatták a Banca Nationala javaslatára felvitt vitát. Napirend előtt Betianu beszarábiai elmondja, hogy szégyenletesen ment végbe a közgazgatási javaslat szakaszonkénti tárgyalása. Nem engedték szóhoz jutni a csatolt területek képviselőit sem. Napirendre térnek át, Tabacoviu parasztpárti kritikálja a javaslatot és azt mondja, hogy a Banca Nationalának lett volna a feladata, hogy a lejt stabilizálja. A Banca Nationala a liberális párt kényeztetett gyermeke. Analizálja a nyereségek kérdését és kifejti, hogy egyetlen nagy államban sem osztottak olyan magas osztalékokat a nemzeti banknál mint nálunk.

Averescu elfogadja a pénzügyminiszter politikáját

Averescu hosszú beszédben teszi kritika tárgyává a javaslatot. A javaslat hiányait a javaslat indokolása pótolja. A javaslat megokolásából merítette az ellenzék az összes kritikákat. Csak a politikai részével foglalkozik és szerinte a javaslatot a Banca Nationala inspirálta és egyetlen más bank véleményét sem kérték ki. Nagy hiba, hogy ilyen fontos javaslatnál nem veszik tekintetbe a fontosabb gazdasági tényezőket véleményeit, annál kevésbé lehet majd számításba venni egyetlen ember, Bratianu Vintila véleményét. Ma az a helyzet, hogy egyesek feltételezhetik, hogy infláció van, mások szerint pedig nincsen infláció.

A kormánynak nem volna szabad nehézségeket gördíteni a jövő kormány elé. Miért nem kérdezték meg a többi politikai pártokat is a konvenciókat illetőleg. Én nem vagyok specialista, mégis elfogadom Bratianu pénzügyi politikáját. A javaslat azonban megköti a jövő kormány kezét, amit nem lehet szó nélkül hagyni. Kifogásolja azt a szakaszt, amely előre 15 évre intézkedik. A Banca Nationala javaslata nem volt olyan sürgős, sokkal fontosabb lett volna a választójogi törvény tető alá hozása. A miniszterelnök megígérte nekem, hogy még ebben a szezonban a parlament elé terjeszti a választójogi javaslatot. 12 órakor az ülés véget ér.

Nagy lopások Székelykocsárdon

A kamara délutáni ülésén Gh. Popa tudomására hozta a közlekedésügyi miniszternek, hogy Székelykocsárdon nagy lopások történtek. Ebben az ügyben közelebről interpellációt fog intézni.

Constantin Bucsan (néppárti) tud a lopásokról és ő is csatlakozik a megteendő interpellációhoz.

Vajda szónó teszi, hogy Duca ahány ízben az ellenzék támad egy javaslatot, figyelmezteti az ellenzék, hogy ne keverjék bele az uralkodó személyét a politikába. Ebben a kérdésben interpellációt fog elmondani, mert nem érti, hogy a kormány ezt a formulát használja állandóan, megakadályozza az ellenzék, abban, hogy a fontosabb javaslatok vitájában résztve-

gyen. Lényegében a kormány keveri bele az uralkodó személyét a politikába.

Jorga javaslatot tesz a házszabályok módosítására, mely szerint szigorú intézkedéseket foganatosítsanak olyan képviselők ellen, akik az alkotmánnyal ellentétben álló módosító javaslatot terjesztenek a kamara elé. Hasonlóan tegyenek intézkedéseket azok ellen, akik megakadályozzák az egyes felszólalókat. A büntetés szerint 30 ülésről való kizárás lehet. A büntetést alkalmazhatják az elnök egyszerű megállapítására. Ha az elnök tehát konstatálja, hogy valaki alkotmányellenes javaslatot tett, akkor már alkalmazhatják ezt a büntetést. Ugyanilyen büntetés éri azokat, akik nem viselkednek a képviselőhöz illő komolysággal a kamarában az egyes javaslatok megszavazásánál. A szabad vita megóvása érdekében javasolja, hogy sors-huzás után válasszanak egy bizottságot, melynek elnöke a semmitőszék elnöke, tagjai pedig egy többségi és egy ellenzéki képviselő, akiket sors-huzással választanak. Ez a bizottság konstatálja, hogy akadályozták-e a szabad véleménynyilvánítást vagy sem. Azon javaslatok, amelyeket a szabad véleménynyilvánítás figyelembevétel nélkül szavaztak meg, nem kerülhetnek a király elé szankcionálás végett. Azokat semmisnek kell nyilvánítani. Ilyenformán az ország meg lesz védelmezve az ilyen módszertől, mint amilyent alkalmaztak a közgazgatási javaslatnál.

Az ellenzék tapsol, a többség irónikusan javasolja, hogy Jorga indítványait plakatirozzák ki.

Diaconescu bejelenti, hogy nem engedték, hogy egy konferenciát tartson a bukaresti altisztai körben. Azutan másodszeri és harmadszori olvasásban is elfogadják a közgazgatási javaslatot 129 szavazattal. Az ellenzék nem vett részt a szavazásban.

Áttérnek a Banca Nationala privilégiumának meghosszabbításáról szóló javaslat tárgyalására.

Emil Antonescu kritikálja a javaslatot és elmondja, hogy 250 milliót elvontak a köztisztviselők fizetéséből, hogy a Banca Nationalának több legyen. Ez a politika az összeomláshoz vezet. Az ülés folyik.

A szenátus ülése

A szenátus mai ülésén Duca betérjesztette a román-cseh határ közös birtokainak rendezéséről szóló konvenciót ratifikálás végett. Ugyancsak Duca betérjeszti a bűnösök kiadásáról szóló egyezményt, amely Románia és Jugoszlávia között jött létre. Kimondják a sürgősséget mindkét javaslatra.

Deleti (liberális) javasolja, hogy az agrárreform 147. és 148-ik szakaszát módosítsák olyan értelemben, hogy a földben részesültek eladhassák bizonyos kötelezettségek teljesítése után földjeiket.

Ghibanescu felszólalása után a szenátus ratifikálja az egyezményeket, amely után Duca betérjeszti a népbankokról szóló törvény módosítására vonatkozó javaslatot. Javaslatot terjesztenek még be, mely arról szól, hogy a középiskolákból át lehessen lépni a kereskedelmi iskolákba minden vizsga nélkül.

A régiék sem voltak különbek...

Megszólaltatják a zsidóság régi kritikusaít

(Newyork, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az amerikai zsidóság körében érdekes és figyelemreméltó mozgalom indult meg. Régi zsidó írásokat új és modern köntösben fognak közéleti héberül és angol fordításban. Különös érdekessége ennek a kulturális vállalkozásnak, hogy elsősorban olyan zsidó írók művét fogják kiadni, akik őszinte lélekkel tárták fel a kor hibái mellett a zsidóság bűneit is. E művek közül elsőnek fogják kiadni Don Salomo munkáját, aki tudvaleg a spanyol zsidók elé tartotta tükrét és megmutatta életük fonák oldalait. Érdekes, hogy a körülbelül ötszáz évvel ezelőtt élt író meglátásai mennyire alkalmazhatók azokra a mai zsidókra is, akik az asszimiláció mámorában egészen kiszédültek a zsidóság erkölceiből.

Néhány kiragadott mondat plasztikusan mutatja az akkori erkölcsök hasonlóságát a maiakéhoz.

Ime Don Salomo nemes felháborodásának néhány dokumentuma:

„Legfájdalmasabb nekem — írja — hogy összehasonlítandó érzete majdnem teljesen kipusztult Spanyolország zsidóiból. Nem tapasztalok mást, mint folytonos civakodást és ahelyett, hogy erkölcsi versenyre kelnének egymással a vallás szentségéért és a széjjelszóródott zsidók nyomorának enyhítéséért, mindig is csak önzést és csakis önzést gyakorolnak, meggazdagodni akarnak és ebben az igyekezetükben sokan nem rettennek vissza bűnös utaktól sem és nem félnek attól, hogy ezzel isten szentségét gyalázzák. Köröskörül keserű fájdalom lobbanak, üldözések jajsza hallatszik, az erőszakkal kitértek panasza elől be fogják füleiket. Zeneszó mellett mulatnak éppúgy, mint a spanyolok, a pillanat örömei elfeledtetik velük a mások hosszúra nyúló fájdalmait. A gazdag és előkelő zsidók kenyeret és vizet, de semmivel sem többet nem nyújtanak bölcselőknek és tudósainknak. A mi országunkban koldus és tudós egy fogalom alá esik és nincs is jómódu ember közöttük, aki fiát tanítónak, vagy rabbinak nevelje. A nép pedig felnövekedik a bölcsék és tanultak megvetésének légkörében és bármily más foglalkozás inkább tarthat számot megbecsülésre, mint Izrael törvényével, a zsidó tudományokkal való foglalkozás.

Ha bemész valamelyik zsinagógába, ahol valamelyik tudós tanít, ott láthatod a gazdagokat az első sorokban — szundikálni. A középpolgárok egymással fecsegnek, a gyermekek pedig a templom udvarán csapják a nagy zajt és ha az előadónak eszébe jutna emiatt megkorholni őket, bizony nem jól járna, mert akkor egyáltalában nem lenne hallgatósága.

És milyen fukarok és szűkkeblűek sokan e nyugalmas életet élők között! Ha a pénzszedő perselyével megjelenik náluk, elbujnak, vagy a kifogások egész légióját sorakoztatják fel és ebben annyi fantáziát tudnak produkálni, amennyi egy közepes költőnek már sok is lenne.

Andaluziában megismertem gazdag zsidókat, akiknek házában soha más zsidó ember nem fordulhatott meg, csak az, akit pénze és jövedelme tett nemessé. Ellenben szerzetesek, imámok, tisztviselők, táncmesterek, udvari szállítók és udvari bolondok, menaszériák tulajdonosai és minden nemzetiségi nyelge fiatalok adtak egymásnak a házban találkozózt. Sem zsidó tudóst, sem zsidó könyvszerzőt, sem tanítót a régi, az igazi zsidó nemesség közül nem találtam. Sőt azt is tapasztaltam, hogy az ilyen házakban kigunyolják a zsidókat és amikor lehet, letagadják zsidó mivoltukat. Ám meg vagyok győződve róla, hogy minden más nemzetségbeli is, ha derék és igaz ember, hátat fordít az ilyen háznak.

A böjtnapokon zsidóink legtöbbje ledarálja imáit, azonban szívük konokságát mindig is megtartja és nem vezekel. Apa és fiu között ellenségeskedés uralkodik, az idegen előtt hizelgő szavaik vannak, a leány nem tiszteli és becsüli anyját.

Sevillában valamikor a zsidóság önzetlen volt. Mindenki, szegényben és gazdagban egyaránt egy belső parancs élt, lemondani az élvezetekről a szűkölködők javára. Ezt azonban most nem tapasztalom. Megfélelkeznek a szegény barátról, a szegény rokonról, a szegény tudósról, a szűkölködők számára nincs idejük, nincs pénzük, nincs jó szavuk. Pénzük arra való, hogy lakomákat rendezzenek, hogy drága ruhákban pompázzanak, idejük arra való, hogy egymás ellen ácsárkodjanak. Dus testi életükkel együtt tenyésztek az önzést, a gőgöt és az atyai törvények megsértését és a nemtörődömséget Izrael szentségei irányában.

Senki ne csodálkozzék, ha ez a méreg megfertőzte a tudósok egy részét is, a szellemi vezetőket

a vallás és törvény tanítóit, könyvek íróit, akik egymás ellen a gyanu szellemét szórják szőjjel. Hiuk és módfelett haszonlesők. Mindenki megbámulja önmagát, mindenki legnagyobbnak tartja azt, amit ő cselekedett, kartársa azonban mindig kicsiny és megvetést érdemlő. Aki jobban fel tudja tépni száját, inkább tarthat számot sikerekre, mint az, aki csendben dolgozik. A hizelgőnek mindig nagyobb sikere lesz az őszinte, becsületes embernél. Szörzálhasogató okoskodásokkal a legegyszerűbb szent szöveget is kiforgatják való mivoltából, tisztára azért, hogy valami újszerűt mondjanak. Szellemi szegénységben leledző emberek könyveket írnak, amely senkinek hasznára nem válik tisztára azért, hogy valamelyik

Felszólították Budapest lakosságát, hogy hódoljon Horthynak

Ébredőplakátok jelentek meg Budapest utcáin. Az ellenzék nem hajlandó beszüntetni kormányzóellenes támadását

(Budapest, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetgyűlés tegnap zárt ülést tartott, amelyen a kormánypartok megkísérelték, hogy az ellenzék a Beniczky-ügyben visszavonulásra bírják. Az ellenzéki pártok azonban, így elsősorban a szocialisták és az októbristák, továbbra is napirenden akarják tartani a Beniczky letartóztatásával kapcsolatos kérdéseket és nem hajlandók az engedékenységre. Az ellenzék egy másik frakciója, a demokratapárt, amelynek élén tudvaleg Vázsonyi Vilmos és Szilágyi Lajos áll, azon az állásponton van, hogy a kormány ellen irányuló támadásban

elmennek egészen addig a határig, amíg egy esetleges forradalom kirobbanásától nem kell tartani.

Mihelyt azonban forradalmi jelenségeket észlelnének, a támadást beszüntetik. A szocialisták különben szintén kijelentették, hogy a kormányt és a kormányzót nem azért támadják, mintha forradalmat akarnának előidézni. Támadásuk egyetlen célja, hogy azokat, akik a fehér terror gyilkosságaiban részesek, eltávolítsák az aktív politikától.

A jobboldali pártok, az ellenzék heves atakja következtében, különböző külsőségekkel próbálják menteni a helyzetet. Így többek kö-

Borzalmas repülőgépkatasztrófa Szamosfalván

Badescu kapitány és Bányai pilóta szörnyethaltak. A gép hatszáz méter magasságból zuhant le

(Cluj-Kolozsvár, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megrendítő repülőgépkatasztrófa történt tegnap reggel nyolc órakor a szamosfalvai katonai repülőtéren. A szerencsétlenség áldozata Badescu Adrian repülőkapitány és Bányai János pilóta. Badescu kapitány ismert és közkevelti tagja volt a kolozsvári repülő-tisztikarnak és halála a lakosság széles rétegében őszinte részvétet váltott ki. Bányai pilóta fiatal házas volt és édesanyja, aki a Calea Victoriei 163. szám alatt lakik, ebben a pillanatban még nem is tudja fia tragédiáját, mert hozzátartozói igyekeznek eltitkolni előtte a hírt. A tavalyi repülőgépkatasztrófa óta, egy éven belül

ez az első halálos kimenetű katasztrófa, amely a szamosfalvai gyakorlótéren történt.

Tegnap reggel Badescu kapitány állt fel elsőnek startra. Még alig világosodott meg, amikor a kapitány, Bányai pilótával együtt, felszállt gépére és felemelkedett. Eleinte két-háromszáz méter magasságban repültek és a korai járókelők többször láthatták gépüket Kolozsvár háza fölött. Hatóra felé elkalandoztak a város határába, ahonnan csak nyolc óra előtt néhány perccel tértek vissza. Továbbra is a levegőben maradtak és a szamosfalvai repülőter fölött különböző gyakorlatokat hajtottak végre. Badescu kapitány ezuttal is nagy szakképzettséggel és bravuros technikával vezette a motort, több salto mortalet csinált, végül pedig egy „looping the loop“ mozdulattal lefelé ereszkedett. Ezt az utolsó fordulót hatszáz méter magasságban végezte és

itt érte egészen váratlanul a borzalmas katasztrófa, amely kikerülhetetlenül sodorta a bátor pilótákat a halálba.

A gép egyik szárnya, egyik percről a má-

gazdag semmittevőnek ajánlhassák, aki aranyakat ad a hiúságnak ezen a csunya vásáran. Így szegényítik meg e könyvekkel elődeink nagyszerű és örökkön élő írásait.

Ezeknél is elviselhetlenebbek azok a felületes emberek, akik valami keveset tanultak és e kevés jussán hivatva érzik magukat arra, hogy mindenről ítélkezessenek. Mindig annak a zászlaját viszik, akinek éppen abban az időben sikere van, aki divatos. Annak kifejezéseit magolják és annak ostobaságain, vagy szellemeskedésein élösködnek.

Pedig — így végzi egyik fejezetét Don Salomo — ez ellen nincs más gyógyító szer, mint prófétáink és régi bölcsink tanítása: szeretett, szerénység és zsidó erkölcsök gyakorlása.

zött felszólították az ébredő szellemű társadalmi egyesületeket, hogy Urnapján

hódoló felvonulást rendezzenek Budára a kormányzóhoz.

Az egyesületek előzőleg már hatalmas plakátokat ragasztattak ki a főbb utvonalonok, amelyeken azt írják, hogy „Horthy kormányzót alantass politikai célokkal támadták meg olyan emberek, akik pillanatnyilag pártpolitikai előnyöket akartak maguknak szerezni.“ Ezután felszólítják a lakosságot, hogy „a kormányzó iránti ragaszkodásának és hódolatának kifejezésre juttatása céljából vonuljon fel csütörtökön délben a Várba.“

A plakát ezekkel a szavakkal kezdődik: „Bajtárs! A forradalom megmozdult. A magyar államésme legfőbb képviselőjét, Magyarország kormányzóját urul megtámadták.“ Befelező szavai pedig: „Mutassunk erőt, amely visszakergeti odúikba a vörös patkányokat. Végláthatatlan fegyelmet soraink elől hátráljon meg reszketve a forradalom!“ A plakátot Eckhart Tibor írta alá.

Az ébredők tervezett felvonulásával egyidejűleg a szocialisták és a haladott polgárság impozáns tömege Somogyi és Bacso sirjához vonul ki a Kerepesi-feltemetőbe. A rendőrség megtett minden intézkedést arra nézve, hogy rendzavarás ne történjék.

sikra, levált és rohamosan esett a föld felé. A következő másodpercben a gép is megbillent és, a zuhanó szárny mellett elhaladva, roppant sulyánál fogva szédítő sebességgel bukott alá. A pilótáknak még gondolkodásra sem volt idejük. Gépük az orránál fogva belefuródott a földbe és a széthulló vasalkatrészek, a kicsapódó göröngyök maguk alá temették a repülőgép utasait.

A szerencsétlenséget egy katona vette először észre, aki a gyakorlótér közelében tartózkodott. A szamosfalvi lakosok közül is többen látták a lezuhanó gépet és azonnal a hangárok felé siettek. Néhány perc múlva hatalmas tömeg vette körül az összeroncsolt repülőgépet, amelyet annyira betemetett a föld, hogy az áldozatokból semmi nem látszott ki. A mentési munkálatok rövidesen megindultak. Megállapították, hogy a gép három méternyire hatolt a földbe. A hangárok mechanikusai fáradságos munkával feszítették szét a vaslapokat és először Badescu kapitány holttestét érték el.

Darabokban szedték ki a tragikus sorsu kapitányt, aki mellett, szintén teljesen szétrooncsolt testtel, ott feküdt a fiatal Bányai János.

A két holttestet lefektették a repülőter gyepére és vászonnal letakarták. A szerencsétlenség színhelyét nemsokára kordon zárta körül a kíváncsiak elől. A gyakorlótér ügyeletes tisztje értesítette Mandrescu őrnagy-parancsnokot, aki intézkedett, hogy újabb repülőgépek egyelőre ne szálljanak fel. A vizsgálat megindult annak kiderítésére, hogy a katasztrófaért kit terhel a felelősség. A tragikusan véget ért pilótákat szombaton délután négyórákor temetik a klinika halottasházából.

Az Uj Kelet
Szerkesztés
Felelős az
Előfizetés
240 I
Az Uj Kelet
megi

Az Eg
tekintetben
a világtört

Csütörtök
5685. Sziva
1925. június
Pente
5685. Sziva
1925. június

gait és hi
zolták, szé
szórták a
— trónusok
hullottak sz
nyelvek hal
dig életerej
népnek fellé
a világtörté

— Az
közbeeső m
gel a rende

— „A F
közbeeső mu
jelenik meg
mazza: Rész
mann“ című
lemi ujságir
reszténység
követelménye
gyedben, Hog
műveléshez,
terén, A kan
között pedig
muelt és fele
lemi festőműv
Hajjeszód táv
palesztinai rég
legújabb hire
számot.

— A pari
jelentik: Brati
értekezlet volt
nescu, Duca, I
Az értekezlet
val kapcsol
volt szó.

— Az ors
országos séke
helyi sékelbizi
számoltak el,
deklarációt uta
és Blank bank
lájára, a sékelt
jék be központ
hivjuk a sékelb
központunk az
június 10-ikét e
meghosszabítás
sokra való teki

— Levelek
kiadóhivatában
levelek vehetők
Dacia 4., Jakab
Deutsch, Jenő és
Liebermann Mari
Löwy József, Str.

— Nem ind
expedició. Was
tengerészeti állam
Amundsen felkú
dicio kivihetetlen
mentőexpedíciókr
vidéki levegőben
akadályozzák a lé

HIRK

Az Uj Kelet az egyfemes erdelyi és bansági zsidóság napilapja
 Szerkesztik: Giszka János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lel, negyedévre 240 lel, félévre 460 lel, egész évre 830 lel.
 Az Uj Kelet cikkeinek utónyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Az Egyiptomból való kivonulás egy sok tekintetben figyelemreméltó nép belépését jelenti a világtörténetbe. — egy olyan népet, amely sohasem alapított nagy birodalmat, sohasem épített világvárost és mégis az emberiség nagyrésztére mélyreható, hatalmas és tartós hatással volt. Ez a nép kétezer év óta föld nélkül és nemzeti szervezet nélkül él és mégis ezer szenvedés és szerencsétlenség közepette is meg tudta tartani karakterisztikus tulajdonságait és hitét. Ezt a népet legyőzték, fölmozdították, széjjel verték, porrá taposták és elszórták a világ négy sarkára és mégis, — trónusok omolhattak össze, nagy birodalmak hullottak széjjel, hitvallások változtak és élő nyelvek haltak ki, — de ez a nép még mindig életerejének látható teljességében él. Ilyen népek fellépése mindig korszakalkotó jelensége a világtörténetnek. Henry George: Mozes

Csütörtök
 5685. Szívan 19.
 1925. június 11.
Péntek
 5685. Szívan 20.
 1925. június 12.

— Az Uj Kelet legközelebbi száma a közbeeső munkaszünet miatt szombaton reggel a rendes időben jelenik meg.
 — „A Föld“ legújabb száma, amely a közbeeső munkaszünet miatt pénteken délután jelenik meg a következő főbb cikkeket tartalmazza: Részlet Jacques de Laeretelle „Siebermann“ című világhírű regényéből, A jeruzsálemi újságíróklub, Bagdad-Haifa-Kairó „A kereszténység megalapítója a zsidó vallás összes követelményeit betartotta“, A tuniszi zsidóegyesületben, Hogyan tér vissza a zsidóság a földműveléshez, Héber amfiteátrum Jeruzsálem főterén, A kampókeresztes zsidó. Illusztrációi között pedig ott látjuk a távozó Herbert Samuelt és feleségét, Abel Pannt, a híres jeruzsálemi festőművészt, dr. Ariel Ben-Zwit, a Keren Hajeszdó távolkeleti agitátorát és a legszebb palesztinai régiségeket, Palesztina és a Galuth legújabb hírei egészítik ki ezt az érdekes számot.

— Az Uj Kelet legközelebbi száma a közbeeső munkaszünet miatt szombaton reggel a rendes időben jelenik meg.

— „A Föld“ legújabb száma, amely a közbeeső munkaszünet miatt pénteken délután jelenik meg a következő főbb cikkeket tartalmazza: Részlet Jacques de Laeretelle „Siebermann“ című világhírű regényéből, A jeruzsálemi újságíróklub, Bagdad-Haifa-Kairó „A kereszténység megalapítója a zsidó vallás összes követelményeit betartotta“, A tuniszi zsidóegyesületben, Hogyan tér vissza a zsidóság a földműveléshez, Héber amfiteátrum Jeruzsálem főterén, A kampókeresztes zsidó. Illusztrációi között pedig ott látjuk a távozó Herbert Samuelt és feleségét, Abel Pannt, a híres jeruzsálemi festőművészt, dr. Ariel Ben-Zwit, a Keren Hajeszdó távolkeleti agitátorát és a legszebb palesztinai régiségeket, Palesztina és a Galuth legújabb hírei egészítik ki ezt az érdekes számot.

— A parlament bezárása. Bukarestből jelentik: Bratianu Jonel miniszterelnök lakásán értekezlet volt, amelyen Alexandru Constantinescu, Duca, Lepadatu és Marzescu vettek részt. Az értekezleten a parlamenti szezon bezárásával kapcsolatos intézkedések megtételéről volt szó.

— Az országos sékelbiztos felhívása. Az országos sékelbiztos felhívja mindazokat a helyi sékelbiztosokat, akik eddig még nem számoltak el, hogy a begyűjtött pénzt haldéktalanul utalják át a clujji Marmorosch és Blank bankba az E. Zs. N. Sz. sékelszámájára, a sékeltömböket pedig sürgősen küldjék be központi irodánkba. Nyomatékkal felhívjuk a sékelbiztosok figyelmét, hogy londoni központunk az akció utolsó terminusaként június 10-ikét engedélyezte. Az akció további meghosszabítása a kongresszusi választásokra való tekintettel nem áll módunkban.

— Levelek Palesztinából. Az Uj Kelet kiadói hivatalában a következő Palesztinából érkezett levelek vehetők át: Deutsch Károly Cluj, Str. Dacia 4., Jakab Farkas, Str. Calea Ferata 4., Deutsch Jenő és Friedmann Adolf, Str. Dacia 4., Lieberman Mariska, Str. Cipariu N. 24—26., Löwy József, Str. Paris 32.

— Nem indulhat el Amundsenért a légi expedíció. Washingtonból jelentik: Wilburg tengerészeti államtitkár kijelentette, hogy az Amundsen felkutatására tervezett léghajó-expedíció kivihetetlen, mert a hadi-léghajók ilyen mentőexpedíciókra nem használhatók. A sarkvidéki levegőben lecsapódó jégtrétegek ugyanis akadályozzák a léghajókat működésükben.

Öszre marad az Iskolajavaslat

Bukarest július 10. (Rapid.) Ma délután a kamara ülése után minisztertanács volt, amelyen a parlamenti szünet alatti ügyeket beszéltek meg. Elhatározták, hogy pénteken csak összel terjesztik a kamara elé.

Francia-cseh titkos szerződés a Habsburgok és a Hohenzollernek ellen

A „Manchester Guardian“ közli a szerződés szövegét

(London, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Manchester Guardian“ mai száma közli a francia-cseh titkos szerződés szövegét, amelyet a szerződő államok 1921-ben köttek és amelyet a pillanatban, mihelyt Magyarországon visszaállítanak a Habsburg-monarchiát, közösen tesznek megterelő intézkedéseket Magyarországot ellen. A szerződés második cikkelye Ausztria Németországhoz való csatlakozásának eshetőségével foglalkozik és ezzel kapcsolatban előírja, hogy a nem engedhető meg. A két kormány kötelezi magát arra, hogy mindkét esetben, tehát a csatlakozás állapotában, megfelelő rendszabályokat léptet életbe. A szerződés további cikkelyei egyes esetleges Hohenzollern-puccs megakadályozásának módjaival foglalkoznak.

— A Reichsbank elnöke Bécsben. Bécsből jelentik: Dr. Hjalmar Schacht, a Deutsche Reichsbank elnöke Bécsbe érkezett és a Bristol-hotelben szállott meg. A Reichsbank elnöke az információért hozzá fordult újságírók előtt kijelentette, hogy látogatása magántermészetű és főleg Reisch, az osztrák jegybank elnökének akarja visszaadni. A Reichsbank elnöke mindazonáltal több előkelő pénzembert látogatott meg és este a Hotel Imperialban az osztrák pénzügyi világ több előkelősége vacsorát adott a berlini vendégnek, aki nyilván nagyobb pénzügyi tranzakció lebonyolítására érkezett Bécsbe.

— Rablógyilkosság Temesváron. Temesvárról jelentik: A napokban a rendőrség elfogta Muri Száva harminckétéves zombolyai származású levélhordót, aki a Hunyadi-úton lévő Napember című garniszállodában megfojtotta Sztán György gazdálkodót. Sztán mostanában érkezett vissza Amerikából és Zombolyára jött, ahol a postán ismerkedett meg Muri Szávával. A levélhordó megtudta, hogy Sztán Györgynek pénze van. Elcsalta őt Temesvárra és itt egy viharos mulatozások között eltöltött éjszaka után a közösen bérelt szobában megfojtotta és huszonegyezer lejből álló pénzét magához vette. A rendőrség a gyilkost letartóztatta és átadta az ügyésznek.

— Egy „leépített“ igazgató, gyáros és kereskedő naplója. Ezen cím alatt van összefoglalva és állandó rovatként feldolgozva az egész erdélyi és bansági közgazdasági élet minden fázisa és riportszerű eseménye a „Pénzvilág“ közgazdasági folyóiratnak minden hó elsején megjelenő számában. Az érdekes és változatos tartalmu, de mindig izléses stílusban megírt folytatásos cikksorozat, mint egy élő színjáték jelenik meg az olvasó előtt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: „Pénzvilág“ Oradea-Mare Strada Jókai 17. Telefon 9. Mutatványszám díjtalanul.

* Figyelem. Külföldi tanulmányutamról hazatérve, Cal. R. g. Ferdinand 79 sz. s., özv. Löb Izsákné urnő-el tisztes viszonyban női divatszalonomat megnyitottam és kérem a t. hölgyk. önség b. pártfogását. Léb Idus.

— Gyilkossági kísérletért egy hónap. Még 1923. április 28-án történt, hogy Béla József 30 éves dévai cipész illuminált állapotban tartott a vendéglőből a lakása felé. Nem messze a lakásától a sötét utcán egy háromtagú társaság jött vele szembe. A társaság egyik tagja Teodor Vasilie csendőrőrmester szidalmazni kezdte a cipészt, aki nem maradt adós a felettel, majd beszaladt a lakásába és sörétre töltött vadászfegyverét magához véve, ijesztéstül a társaság felé lött. A csendőrőrmesternek két sörét érte a lábát és könnyebben megsebesítette. Béla Józsefet elfogták és a dévai törvényszék gyilkosság kísérletért hathónapi börtönrre ítélte. A vádlott és az ügyész feleltek és az ügyet Dr. Manescu elnökletével szerdán délelőtt tárgyalta a kolozsvári ítélőtábla. Béla József védekezésében elmondta, hogy egyáltalán nem volt gyilkoló szándéka és csak ijesztéstül lött a levegőbe. A kolozsvári ítélőtábla a dévai törvényszék ítéletét megváltoztatta, Béla József büntetését egyhónapi fogházra és 500 lej pénzbüntetésre szállította le. Az elítélt és védője felmentésért feleltek a semmitörvényszékhez.

* Epekőben, gyomorbajban szenvedők kíséreljék meg ezérvben a drága Karlsbad helyett az olcsó Maria-völgyet. Felvilágosítás, prospektus: Dr. Kohn-gyógyszertár, Cluj, Piata Unirii.

— Zsilinszky Endre megöszült. Buda-pestről jelentik: Zsilinszky Endre, a magyar nemzetgyűlés tagja, aki már egészen fiatal korában tette hírdté nevét Achim András meggyilkolásával, most ismét hallat magáról. A Horthy-kormányzóval kapcsolatos pünkösdi szenzáció annyira megijesztette, hogy hirtelen megöszült. Az elegáns fajvédő politikus egész nap azon erőlködik, hogy különös eleganciával ellensúlyozza feje hamvasságát. Folyton Bijou parfümmel öntözi magát, mert azt tartja a legjobb fiatalító szernek.

— Halálos kimeneteli autó-baleset. Nagyszebenből jelentik: Az elmúlt hétfőn Ionescu Fülöp, a királyi udvar számvevőségének igazgatója felesége és fivére Dr. Ionescu ezredorvos társaságában a kora délutáni órákban Nagyszebenből Fogaras irányában autón utra keltek. A városból körülbelül husz kilométerre egy kanyarulatnál a soffőr kénytelen volt idejében fékezni, mire a jármű utasaival a töltésről legurult. A bentülők közül Ionescu igazgató koponyarepedés következtében szörnyen halt, felesége kartörést szenvedett, a másik két utas pedig súlyosan megsebesült. Az uton elhaladó autók közvetítésével a katasztrófáról értesítették a nagyszebeni hatóságokat. Rövidesen segítség érkezett, a sebestülteket bekötötték és bevitték a szebeni közkórházba. A tragikus halállal elhunyt igazgatót a halottas kamrába szállították. A szomorú esetről Voinescu Romulus állambiztonsági vezérigazgató személyesen tett jelentést az esetről a királyi udvarnál.

— Nagy havazás a Kárpátokban. Bukarestből jelentik: A Kárpátokban óriási havazás volt. Egyes helyeken félméteres hó esett. A fagyos idő a juhnyájokban óriási kárt okozott, mert a lenyirt juhok mind elpusztultak.

* Orvosi hír. Dr. Reich Izidor fűrdőorvosi rendelését sviv és egyéb vérkeringési bántalmakban szenvedőknek újból megkezdte Buzidáson Str. Avram-Iancu 20.

Nagy
harisnyavásár
 mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	25 lel
Flohr-harisnya minden színben	53 lel
Muszlín harisnya divat színben	69 lel
Cérna-muszlín minden színben	98 lel
Selyemfátyol harisnyák minden színben	125 lel

BLATT

FÖTÉR 18

Divatkontyukban és költőtarukban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztítás CZINK, Cluj

KÖZGAZDASÁG

Magyarország és Ausztria képviselői a népszövetség pénzügyi bizottsága előtt

(Genf, június 10. Az Uj Kelet tudósítójától.)
A népszövetség pénzügyi bizottsága elé Danzig, Magyarország és Ausztria kölcsönügylet terjesztették a tegnapi napon. Magyarország részéről Bethlen István miniszterelnök jelent meg a bizottság előtt, Ausztria képviselőjében dr. Ahrer, az osztrák köztársaság pénzügyminisztere. Magyarország főbb kívánása első sorban, hogy a fölveendő kölcsönöket különböző befektetésekre használhassa és hogy a kölcsön visszafizetésénél hosszú terminust szabjanak ki. Bethlen még arra is kérte a népszövetség pénzügyi bizottságát, hogy tegye lehetővé a külföldi export számára dolgozó magyar nagyiparnak egy nagyobb hosszulejáratu külföldi

kölcsön megszerzését, hogy ezzel ki tudja majd védeni a tökehiány következtében beállott ipari krízist.

Dr. Ahrer, az osztrák képviselője kimerítő jelentést tett Ausztria pénzügyi helyzetéről és ismertette azokat az intézkedéseket, amelyekre az eddig folyósított népszövetségi kölcsönöket költötték. Együttal javaslatot terjesztett elő a kölcsönből fennmaradt összeg hovatartozásáról.

A népszövetség pénzügyi bizottsága a kívánások meghallgatása után fog tanácskozni és dönteni a kérdésben. A döntés a népszövetség eddigi állásfoglalásából ítélve, előreláthatólag kedvező lesz.

A pénzügyminiszter újabb kölcsön-utja. Bukarestből jelentik: Bratianu Vintila már a jövő héten Rouenbe utazik külföldi körútjával kapcsolatban. Itt találkozni fog több francia és angol pénzügyi előkelőséggel és folytatni fogja azokat a kölcsöntárgyalásokat, amelyeket Tancred Constantinescu megkezdett.

Kartell kötöttek Magyarország, Ausztria és Jugoszlávia műtrágyagyárai. Budapestről jelentik: Magyarország, Ausztria és Jugoszlávia nagyobb műtrágyagyárai kartell kötöttek úgy a belföldi, mint az export-árura. A kartell július elsején lép életbe.

Megkötötték a kiskapusi repülőgépgyárra vonatkozó szerződést. Bukarestből jelentik: A hadügyminisztériumban ma aláírták a Kiskapus mellett felállítandó repülőgépgyárra vonatkozó szerződést. A szerződés a kommercializálási törvény elve alapján készült.

Az Első Horvát-Szlavon Cukorgyár nyeresége. Eszékről jelentik: Az Első Horvát-Szlavon Cukorgyár igazgatósága most állította össze múlt évi mérlegét, amely rekord-nyereséggel zárult. Ötmillió dinár a tiszta nyereség, vagyis az alap- és tartaléktőke 58 százaléka.

Egy nagy horvát bank bukása. Zágrábról jelentik: Pénzügyi körökben kinos feltűnést kelt a zágrábi „Centralna Banka za Trgovina Obst i Industrija“ bukása. A Központi Kereskedelmi és Iparbank felmondott igazgatóinak és tisztviselőinek és rendkívüli közgyűlést tartott. A bank másfél évvel ezelőtt alakult három zágrábi bank és az Első Horvát Takarékpénztár égisze alatt. A bank elnöke Crnadak Milivoj, a Prva Hrvatska Steadionica vezérigazgatója volt. A részvényesek közt nagy a felháborodás és viharos közgyűlés várható.

Egy font ismét 24 koronába fog kerülni. Genfből jelentik: Bud pénzügyminiszter ma ideérkezett és megkezdte tárgyalásait az új magyar pénzügyi rendszerre vonatkozólag. A Magyar Nemzeti Bank kétféle tervet dolgozott ki. Az egyik szerint az új magyar korona átszámítási egysége 14.000 korona legyen, vagyis egy font-sterling 24,2 magyar koronába kerüljön. A másik javaslat a tízezres váltószám alapszik, vagyis 10.000 korona lenne egyenlő egy koronával. Az utóbbi javaslat elfogadása esetén a magyar korona egyenértékű lenne az osztrák schillinggel.

MIÉRT PODOL?

MERT: a lábizzadást s a kellemetlen szagot azonnal megszünteti;
MERT: a lábat nem szárítja, nem cserepesíti, hanem puhán tartja;
MERT: ezáltal a járást nagyon könnyíti;
MERT: rendszeres kezelés mellett a lábizzadást teljesen meggyógyítja;
MERT: olcsó. **Ara 30 lei.**

Kapható gyógyszerárban, drogeriában és a készítőnél: **Csanda gyógytár Oradea-M.** Mosse-hirdetés.

Tenyészállatok vámmentesen mehetnek Magyarországra. Budapestről jelentik: A magyar kormány 3305. sz. alatt rendeletet adott ki, amely szerint a tenyésztési célokra kiválóan alkalmas élőállatok (tenyészlovak, tenyészszőrvérek, tenyészmarhák, sertések, juhok, kecskék és baromfiak) továbbtenyésztés céljaira a pénzügyminiszter és a földművelésügyi miniszter külön engedélyei alapján vámmentesen vihetők be.

A pénzügyigazgatóságok nem adhatnak ki sorsolási engedélyeket. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter közölte az összes pénzügyigazgatóságokkal, hogy ne engedélyezzenek többé sorsolási engedélyeket.

Visszaesett a cseh széntermelés. Prágából jelentik: A legutóbb nyilvánosságra került adatok szerint a csehszlovák széntermelés ujjában jelentős mértékben visszaesett. Normális körülmények között a széntermelés csökkenésére csak június hónapban szokott sor kerülni, míg a folyó évben már februárban érezhető volt a rendkívül nagyfokú megcsökkenése s ennek folytán már ettől kezdve egyre inkább korlátozni kellett a termelést. A bányák túlnyomó részében ennek folytán erősen redukált üzemművel dolgoznak és különösen az északi Csehország kőszéntermelésében hajtottak végre nagyobb üzemredukciót. Az Ostrau-Karvin között fekvő széntermelés jelenleg mindössze 15.000 bányász dolgozik. Az ostrai bányaművek április havi termelése mindössze 6-7 millió métermázs volt, ami az előző hónappal szemben 10 százalékos többletcsökkenést jelent. Ugyancsak csökkent a bányaterületeken a kőszéntermelés is. Megállapítható, hogy a nagyszabású bányák jelenlegi termelése a normális keretekhez képest mintegy 30 százalékra csökkent. Igen érdekes körülmény a széntermelés hanyatlása mellett, hogy a vasművek tevékenysége ujjában igen kedvezően alakult. Csehszlovákiában jelenleg 11 kohó van működésben. A vas utáni kereslet állandó emelkedést tüntet föl, sőt a feldolgozó-üzemek is meglehetősen jól vannak foglalkoztatva. Az olvasztóművek is teljes üzemművel dolgoznak. A vasexport a legutóbbi hónapok során különösen Ausztria, Románia és Németország felé mutat erőteljes növekedést.

Hiteletudósító iroda. Belföldi és külföldi pénzügyi, kereskedelmi és ipari vállalatokról, egyéni és társaságokról, azok személyi és vagyoni megbízhatóságáról, fizető és hitelképességéről pontos, precíz, gyors és diszkrét hiteletudósításokat adunk. Kérjen próba, kontroll és öninformációt. „Pénzvilág“ országos hiteletudósító, egyeztető és inkasszó iroda, Oradea-Mare Str. Jókai 17. Telefon 9.

Az ország terméskilátásai. Bukarestből jelentik: A „Dimineata“ szerint az országban a vetések nem a legkedvezőbbek. A Regátban, Moldvában, de különösen Beszarábiában részben a szárazság miatt, részben pedig a fagy

Hatóságilag engedélyezett

Végeladás!

Hatóságilag engedélyezett

Más vállalat miatt rőfös és női divataru üzletünket teljesen felosztaljuk és a nagymennyiségű elsőrangú áruraktárunkat készpénzfizetés mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Lőrincz és Tóth

Cluj, Piaşa Unirii (Főter) 8. szám.

Berendezés eladó

Berendezés eladó

Figyelem UJ ארטה בשך UJ

A legkényesebb igényeknek is megfelelően, külön e célra fényesen berendezett kerthelyiségemben a közismert Grün Zsigmondnéval társulva

éttermet nyitottam Leó Simon, Cluj, Str. G. Barişlu (Malom-u.) 14.

Abonenseket és lakodalmakat jutányosan vállalok! Előnyös árak, szolid és pontos kiszolgálás. Frissen csapolt világos és barna sör, valamint mindennemű italok állandóan kaphatók.

UJ ארטה בשך UJ Megnyit

miatt pusztultak elések története vetőmagvak kiosztottak szét a föld, volt földmőkben ismertek. Megállapították többi részekben közepesen rossz hatalmas orkán termést, a gyümölcsök is...

Az Adriatic di S. május hó 23-án létesen terjesztve 1924 üzleti évről a következő jelölés: Részvényteljes millió líra teljes és egyéb tartalék évbent 224,700 részvénytőkébe mutatkozva egy összesen 159,311 díjazásban is 299,081.912 1/2 szemben 82,259 ágazatokban kifutó lírát tesz ki. 1924 volt életbiztosítókére szoltak. 4,898.014 líra.

A fenti bőséges számadatai mert tény, hogy közösi biztosítókiből, bizonyosban megnyitott üzleti szellemű és a biztosítási sítat köszönheti. kenységét Cluj- No. 10. szám a felállított Romkorolja.

Mi okozta a változott időjárásferencia, melyet bizottság a napot Jugoszlávia, Románia és a konferencia telenül kezelt geológiai elvált Európában az új zás történet, az hogy az erdőirtés különösen az erdőket, mezdöntő befolyásu...

A lej: Zürich, pesten 336.

Kolozsvár. dult, szilárd árak Bécs 30-10-3 327-330, Páris 41-00, Newyork 1052, Milánó 8

Zürich. NY 122-80, Amster 515-88-515-25, 2547-50-2532-8 Prága 1527-50- Belgrád 870-00- Varsó 99-00-98

Bukarest. London 8-67, Zürich 40

Bukarest. V. márka 51-50, sterling 1055, 40-25, olasz líra 3-55, dollár 216-0 shilling 30-75, m 6-45 belga frank

LUTHE megnyit A Torna

miatt pusztultak el a vetések. Azonkívül visszaélések történtek a szövetkezetek részéről a vetőmagvak kiosztásánál. Rossz vetőmagvakat osztottak szét a földművelő nép között. Garofild, volt földművelésügyi miniszter hosszabb cikkben ismerteti a romániai termésviszonyokat. Megállapításai szerint a terméskilátások a többi részeken gyengébbek, Beszarábiában a közepesnél rosszabb. Ploesti környékén egy hatalmas orkán egészen tökréttette a kalászos termést, a gyümölcsösöket és a szőlőket.

Az Adriai Biztosító Társulat (Riunione Adriatica di Sicurtà) vezérigazgatósága f. évi május hó 23-án Triestben megtartott közgyűlésen terjesztette elő évről-évre vonatkozó mérését, melyből a következő jellegesebb adatokat ragadjuk ki: Részvénytőké 100 millió líra, melyből 40 millió líra teljesen befizetve. Alapszabályszerű és egyéb tartalékok 284,015.334 líra az előző évben 224,702.754 lírával szemben, tehát a részvénytőkében és tartalékokban együttesen mutatkozó gyarapodás az 1923 évvel szemben összesen 159,312.580 lírát tesz ki. Összbevétel díjakban és illetékekben az összes ágazatokban 299,081.912 líra, tehát gyarapodás 1923-mal szemben 82,259.083 líra, 1924 évben az összes ágazatokban kifizetett károk összege 124,827.732 lírát tesz ki. 1924 december 31-én érvényben volt életbiztosítások egymilliórd 708 millió líra tőkére száltak. Az 1924-es üzletév nyeresége 4,898.014 líra.

A fenti bővebb kommentárookra nem szoruló számadatok, valamint azon általános ismert tény, hogy az Adriai érdekköre a nemzetközi biztosítási piacon évről-évre lényegesen kibővült, bizonyosságot adnak a társulat vezetésében megnyilvánuló komoly és körültekintő üzleti szellemről, amelynek az Adriai hírnevét és a biztosítási világban elfoglalt hatalmi állását köszönheti. Országunkban az Adriai tevékenységét Cluj-Kolozsvárt S. r. Memorandumai No. 10 szám alatt saját intézeti palotájában tevékenyítő Romániai Igazgatósága által gyakorolja.

Mi okozza a szokatlan hideg időjárást? Bécsből jelentik: Az európaszerte megváltozott időjárás okaira mutatott rá az a konferencia, melyet a nemzetközi dunai műszaki bizottság a napokban tartott a semlyen Ausztria, Jugoszlávia, Románia és Magyarország vettek részt. A konferencián kifejtették, hogy a helytelenül kezelt erdészet nagy klimatikus és geológiai elváltozásokat idéz elő, s hogy Közép-európában az utóbbi időben olyan nagy változás történt, az részben annak tudható be, hogy az erdőirtásokat helytelenül végezték s különösen azokban a vidékeken pusztították ki az erdőket, melyek a klíma szempontjából döntő befolyásuk.

TÖZSDE
Június 10-én

A lej: Zürichben 245.00, Párisban 965, Budapestben 336.

Kolozsvár. A mai üzlet mindjárt élénken indult, szilárd árak mellett. Az árak így alakultak: Bécs 30.10-30.35, Prága 6.35-6.40, Budapest 327-330, Páris 10.60-10.85, Zürich 41.80-41.00, Newyork 213.00-215.00, London 1048-1052, Milánó 8.70-8.75.

Zürich. Nyitás-Zárás: Berlin 122.60-122.80, Amsterdam 207.20-207.25, Newyork 515.88-515.25, London 2505.50-2504.50, Páris 2547.50-2532.50, Milánó 2050.00-2045.00, Prága 1527.50-1527.50, Budapest 72.55-72.50, Belgrád 870.00-870.00, Bukarest 245.00-245.00, Varsó 99.00-99.00, Bécs 72.65-72.65.

Bukarest. Devizák: Páris 10.80, Berlin 10.55, London 10.55, Newyork 216.50, Milánó 8.07, Zürich 40.25, Bécs 30.50, Prága 6.50.

Bukarest. Valuták: Napoleon 810, német márka 51.50, leva 1.60, török líra 115, font sterling 1055, francia frank 10.75, svájci frank 40.25, olasz líra 8.67, drachma 3.75, dinár 3.55, dollár 216.00, lengyel forint 41.50, osztrák shilling 30.75, magyar korona 30.50, cseh korona 6.45, belga frank 10.55, holland forint 84.00

Bucuresti
LUTHER söresarnok
megnyilt 18.
Piața Mihailu Viteazul
(Széchenyi-tér)
A Tornavivódával szemben

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Kádár Géza nagybányai festőművész kép kiállítása, mely a közönség körében méltó feltűnést és osztatlan tetszést aratott, már csak csütörtök estig tekinthető meg az Ujsá íróklub Monostori-ut 18. sz. I. em. helyiségében. A kiállítás pénteken bezárul.

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: A főpénztáros ur. (2-odszor. Napi bérlet 132. sz. B. Sorozatszám 244)
Péntek: Antonia. (Jubiláris előadás 25-ödször. Bérlet-szűnetben. Sorozatszám 245.)
Szombat: A feleségem babája. (Operett-újdoncság, előszőr. Karácsonyival, Neményivel, Ihaszal, Leóvegyvel, Tompával. Premier-bérlet 67. szám. Sorozatszám 246.)
Vasárnap d. u. fél 4-kor: Hollandi menyecske [Mérsékelt helyárak, sorozat 247]
Vasárnap este fél 9-kor: A feleségem babája (Napi-bérlet 133 sz. A, sorozat 248)
Hétfő: A feleségem babája [Napi-bérlet 134 sz. B, sorozat 249]

SPORT

A kolozsvári kerület bajnoki tenisz-versenye. A kolozsvári kerület tenisz-szakosztálya 3 napra tervezett bajnoki teniszversenye ma reggel 8 órakor veszi kezdetét. A verseny iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg és arra a marosvásárhelyi legjobb teniszszókkal együtt 101 nevezés történt. A verseny a 7, 8 és 9-es belső pályán kerül lebonyolításra, naponként délelőtt 8-1-ig, délután 3-8-ig. Állandó jegyet nem adnak ki, hanem csak egyszerre érvényes 20 lejes jegyek lesznek. A versenyt Angelotti Cornel rendezi. A Haggibbor részéről a teljes teniszgarda indul a küzdelemre a legjobb reményekkel. **Tudnivalók a versenyről:** A benevezett játékosok ma reggel pontosan 8 órakor kötelesek a 8-as pályán a rendezőségél jelentkezni. A pénztárnál egy igazolványt vesznek át, mely állandó belépésül fog szolgálni. Az igazolványt mindenki köteles magánál tartani, mert csakis annak felmutatása után léphet a pályára, illetve játszhat. Az igazolványok névre szólnak és senkire át nem ruházhatók. A visszaelőkét diszkvalifikálják. A játszmákat, mindenki foglalkozási idejének figyelembevételével állapítják meg. A Haggibbor ezúton értesíti a benevezetteket, hogy az egyet a rendezéssel Hirsch Gyula urat bízta meg, aki volt szíves vállalni ezt a feladatot. Bármilyen panasz, vagy sérelem neki jelentendő be.

Uj Haggibbor bíró. Kasztner Rezső lapunkból is ismert kiváló sportjáságíró letette a bírói vizsgát s így III. osztályu bírói képesítést nyert.

A Blue Star Kassán. A kitünő brünni proficsapat ma Kassán játszik az ottani Slaviával.
NAC-Haggibbor mérkőzés lesz vasárnap a kolozsvári sétatéri pályán. A Haggibbor vasárnapra a kitünő nagyváradi csapattal folytat tárgyalásokat, ami remélhetőleg sikerrel is fog járni. A Haggibbor-NAC mérkőzés, a kolozsvári zsidó csapat hétfői kitünő szereplése után fokozottabb érdeklődésre tarthat számot. Itt említjük meg, hogy az intézőbizottság tegnap esti határozata alapján a CFR pályán vasárnap lebonyolítják a még hátralévő bajnoki mérkőzések egy részét.

STOEVER
IROGÉP
LEPAGE

Kérjen ajánlatot Stoever vezérképv. Lepage papír-üzletől Cluj Kolozsvár

Értesítés! Még soha eddig nem létezett olcsó árakban árúsítjuk ki teljesen a mi még raktárunkon maradt. Ugyminak selymek, szövetek, granadiuk, mosóárúk stb, mert továbbra csakis a

költő-szövött rövidárut vezetjük.

Eduard Sándor & Co
Cluj, Piața Unirei No 17.

Olcsó csipkék és harisnyák. Tegyen próbavásárlást. — Tekintse meg kirakatárainkat.

Hölgyeim! Előrehaladt idény miatt, bécsi és párisi divatkalapok szalma és florentin modelleket **minden elfogadható árban** árúsítja az

"IDEAL"

kalapszalonn, Cluj, Reg. Ferdinand 8. (Golya-áruházszal szemben).

Lebovits Béla
huscsarnok és szalámigyára
Cluj, Str. G. Baritiu 8. - Telefon 354.

(volt Malom-u.) Ajánlja elsőrendű szalámi gyártmányait legolcsóbb napi árban. Postai megrendeléseket pontosan eszközök. Visszateladónak nagy kedvezmény. Friss libaszir bármilyen mennyiségben kapható. Árjegyzék és קושר קיונאטרא ingyen.

Ma művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse **SZÉKELY ÉS RÉTI!**

ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermel, sztalások turnirszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Tennisz nadrág,
luster sacco, vászon ruhák

Neumann M.

czég

Cluj, Piața Unirii No 14.

Zsák Mindennemű célokra legelőnyösebben beszerezhető

Ponyva **Albala izsó** Timisoara

Piața Traian No 2.

A kolozsvári CZELL sörfőzde

Rador 2235

világos Ursus sör

a közönség legkedveltebb itala. **össze nem tévesztendő** más gyártmányu **Czell** elnevezésű sörökkel, mert **csak az „URSUS” elnevezésű sör az eredeti közkedvelt**

Kolozsvár — monostori sör.

UJ
Megnyilt

